

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Exponitur difficultas prædictæ sententiæ. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

hilominus dicimus, Deum esse bonum per essentiam suam: eodem igitur modo res omnis creata diceretur bona, atque Deus ipse.

CAPUT II.

Exponitur difficultas predicte sententia.

Opinio præcedens hoc modo explicata difficultate non caret. Primo quoniam bonitas est passio entis, & cum eo covertitur: ergo de quocumque vere enunciatur ens prædicari poterit bonum: de qualibet autem essentia antequam existat vere enuntiatur ens: ergo & bonum. Copula namque harum propositionum non significat existentiam, sed connexionem ex natura rei inter subiectum, & prædicatum, ac proinde de rebus nondum existentibus talia enuntari possunt.

Secundo, ut probabitur 3. p. q. 17. art. 1. existentia idem omnino secundum rem est cum essentia: si ergo res sunt bonæ per existentiam, erunt etiam per essentiam re ipsa bonæ, tamen si bonitas ab essentia, & existentia ipsarum per modum passionis sola ratione distinguatur: nisi quod quemadmodum res antequam existat actu, dicuntur esse possibiles secundum eandem existentiam sub esse possibili, ita etiam bonitas ante existentiam, rei ipsi conveniet sub esse tantum possibili: cumque verbum, *est*, in illa propositione, *Homo est bonus*, aut *equus est bonus*: non denotet existentiam, sed connexionem extremorum, efficitur de homine, & de equo antequam existant, prædictam propositionem enuntiare posse. Porro sicut quæcumque essentia creata, quamvis cum existentia idem omnino sit secundum rem, quia tamen ab alio pendet, antequam sit, & postquam existit, potest non existere, ideo peculiariter ratione dicitur existentia, non esse de essentia illius formaliter: ita quoque debemus dicere creaturæ sic esse bonam per suam essentiam, ut interire possit, & corrumpi, atque ita aliquid malum ei oppositum sit, ut sequenti capite magis explicabitur.

Tertio eadem sententia difficilis est, quia ut dicemus disp. 79. Deus ita amat creaturas secundum esse possibile amore simplicis complacentiæ, ut eas necessario diligat: est igitur in illis ante existentiam, etiam futuram, aliqua bonitas, in quam actus divinæ voluntatis feratur. Fateor nihilominus ex sententia S. Thomæ creaturas possibiles non diligere à Deo, sed solum aliquando futuras, qua ratione cum inferius quaest. 19. art. 3. docuisset, creaturas à Deo libere diligere, necessario tamen cognosci. statim in solutione 6. inter scientiam, & dilectionem discrimen assignat, quia scilicet, res cognoscuntur à Deo, quatenus sunt in ipso, diliguntur vero quatenus sunt in seipsis: & quia in Deo necessario sunt, sed in seipsis non necessario, ideo necessario cognoscuntur, sed non necessario diliguntur. Id quod verum non esset, si res diligenter à Deo secundum esse possibile. Hoc enim ita necessarium est, & in Deo necessario repræsentatur, sicut entitas, & veritas rerum; ac proinde eodem modo diligenter, sicut cognoscuntur. Idem omnino docuit art. 6. illius q. 2. & 1. contra gent. c. 8. in vlt. ratione. Concordat etiam doctrina huius articuli, cum dicit, in rerum essentia, *ante aduentum existentia* non esse aliquam bonitatem. Consentit etiam Ferrariensis in eo cap. 81. & 4. contra gent. c. 13. §. dicitur 2. quamvis enim cap. 75. §. Respondetur, illius primi libri dicat creaturas diligere à Deo in seipsis, quatenus etiam se diligit, idemque repetat 4. contra gent. in 1. part. Tomus I.

tra gent. cap. 13. §. Non obstant: mea tamen sententia non loquitur de creaturis secundum rationes proprias, & formales obiectas diuino intellectui, sed de creaturis, quatenus dicuntur esse ipse Deus, aut virtute in ipso contineri. Quo pacto lapis in Deo dicitur vivere vita Dei, ut disput. 70. videbimus. Hoc etiam sensu dixit S. Thom. infra q. 19. artic. 6. ad 2. Deum non velle omne bonum, nisi quatenus vult seipsum, in quo virtute est omne bonum. Quid vero in hac re sentiat Caietanus, dicendum est infra disp. 79. & disp. 144.

Hæc tamen doctrina difficilis videtur. Nam quamvis res antequam existat, non habeat actum bonitatem, sicut non habet esse actum, neque quidquam aliud: nihilominus dici debet quæcumque res bona simpliciter, etiam secundum esse possibile, quia verbum, *est*, in ea propositione non significat existentiam prædicari in subiecto, sed conuenientiam, & connexionem cum illo: & quemadmodum essentia rei secundum esse possibile simul intelligitur cum existentia etiam possibili, imo re ipsa idem cum ea est, sic etiam intelligitur bonitas quare nihil obstat, quo minus Deus diligat res solum possibiles: quinimo voluntas Dei efficax, quæ vult rem aliquam esse futuram, non supponit existentiam futuram tanquam obiectum, in quod feratur per modum dilectionis, sed solum supponit possibilem. Posterius enim est, rem esse futuram, quam Deum illam velle esse futuram. Cum ergo intelligitur Deus velle rem esse futuram, iam intelligitur illam diligere, ut possibilem.

Postremo contra superiorem sententiam hæc ratio potest confici. Bonitas rei idem est, quod integritas illius: omnis autem essentia antequam existat intelligitur integra, aut seipsa, si simplex sit; aut partibus essentialibus, ut materia & forma, si sit composita: ergo per se ipsam ante existentiam bona est. Huic rationi Caiet. in hoc art. respondet, duobus modis rem dici bonam. Primum secundum quid, atque hoc modo quæcumque essentiam, antequam sit in rerum natura, esse bonam per seipsam: Deinde simpliciter, sic autem nunquam esse perfectam, & bonam, donec sit in rerum natura; quæ propter esse existentia, esse de integritate naturæ, & ad bonitatem illius hoc posteriori modo pertinere: non tanquam partem essentia, sed ut actum illius: & cum dicitur essentia alicuius rei perfectior alia non debet ita intelligi (inquit Caietanus) quasi essentia alicuius rei per se ipsam sit bona, absque aliquo alio, nisi tantum, ut ipse ait, radicaliter. Cum vero negat S. Thomas, rem aliquam creatam esse bonam per suam essentiam, intelligit simpliciter, & sufficienter absque alio.

Verum ex his, quæ diximus, perspicue patet, hanc distinctionem Caietan. nullius esse momenti: nam rerum essentia siue per seipsas, siue per aliquid aliud sint bonæ, absolute, & simpliciter dicendæ sunt bonæ, antequam existant. Quia verbum, *est*, in propositione non significat existentiam. Esse autem per seipsas bonas rerum essentias simpliciter ex eo probatur, quia simpliciter entia dicuntur, bonum autem, & ens reciprocantur.

CAPUT III.

Cui conueniat bonum per essentiam.

Respondeo igitur ad questionem propositam, esse bonum per essentiam quodammodo solum à Deo conuenire, & quodammodo etiam creaturis: